İsrail (isra-El')in Tanrısı El ile Tarihin Derinliklerine Etimolojik Bir Seyahat

İbranioğullarının bulunduğu Filistin bölgesi ve geniş bir alanı kapsayan çevresinde Paganların en popüler baş tanrısı **El** idi.

El, Sami dilinde bütün Tanrıların babası olan en yüce Tanrıdır. El, güç anlamına gelir. Muhtemelen El'den Türeyen ve İbranice Tanrı anlamına gelen **Eloha** güçlü olan demektir. El'den bir çok Tanrı ve melek ismi türetilmiştir.

El ataerkil-patriyarkal emreden bir Tanrıydı. Yunan baş tanrısı Zeus gibi, Tanrıların babasıydı. El tanrısı oldukça enteresan bir bakış açısıyla doğadaki herhangi bir güç ile özdeşleştirilmemişti. El bir nevi tek Tanrı inancına modellik etmiş bir tek Tanrı protipi idi. Tanrılar divanın başında oturur bu divanın kararlarını açıklardı. BaşTanrı İbranice El çoğulu Elim, Akadca da tlu"Ellil* çoğulu İlanu, Kenan dilinde 'İl', İbranicede 'El Elah', Aramice 'El -Elah/Alaha' Arap 'el-İlah' İl-İlah Süryanice Aloho/Alaha/Elaha, Babil'de, Ba'al isimlerim almıştı.

Azra-il, Cebra-il Mika-il, İsraf-il, Bab-il, İsra-il, İsma-il gibi isimler İbranicedir İl/El eki alarak Tanrı ile bir ilahilik ile işkilendirilmişlerdir. Arapça El, kökünden gelen buna benzer isimleri el ekine il ekleyerek bazısısnın anlamını değişirerek aynen kullanır. Bu kelimeler Arapçada 'il' eki İbranicede 'el' eki almıştır:

Mika-El,Cebra-El(cebri eloha=Tanrı nın gücü), Cebra-il/el: (cebri eloha=Tanrı nın gücü)

Cabrael İbranice, Cebrail Arapçadır. Aralarında fazla bir fark yoktur. Cebrail İslam'da Allahın gücünü bildiren Allah'ın kelamını peygambere iletir. Diğer Tanrıyla bağlantılı bazı örnekler şöyledir

İsra-il/el: (israelohi=Tanrıyı yenen)Samu-El,Sama-il/el veya İsma-il/el(Sam-ı-Eloha=Sam'ınTanrısı), Dani-El (Dan-ı-Eloha=Tanrı Hükmü) İsma-El kelimesi İsma-Elah şeklindedir. Araplar bunu İsma-İl şeklinde okurlar.

Allah kelimesinin kökenleri üzerinde bazı tartışmalar vardır. Bu tartışmaları netleştirmek için oldukça gerilere gitmek gerekmektedir. Dilbilimciler, sözcüğün kökünün İlah'tan (el-ilah) ya da el-laha'dan gelmiş olabileceğini söylerler. **Allah sözcüğünün kökeni bazı alimlere göre İlah'tır.** Bazılarına göre ise Lah'tır. Bu kelimeye karşılık Süryanice'de Laha vardır. Muhtemelen Lah Arapçaya Süryanice Laha'dan geçmiştir. Lâh gizlenme ve yükselme mânâsına fiilinin masdarı olduğu gibi bundan "ilâh" anlamında da bir isimdir ve lâh isminin başına "el" getirilerek "Allah" denilmiş ve özel isim yapılmıştır. Diğer bir görüşe göre de İlah'ın başına yüceltmek maksadıyla elif ile lam konmuş, el-ilah olmuş. Bu kelime genelde Sami dillerinde En üst ilah anlamına gelir. Allah ismi arapça Elif (E/A), Lam (L), ve He (H) harfleriyle yazılır. A dediğimiz Elif, L dediğimiz Lam ve H dediğimiz He. El-ilah dile ağır geldiğinden ilah'taki (i) kaldırılmış, ve biraraya gelen iki lam(L) birbirinin içine geçirilmiş (idğam), böylece "Allah" sözcüğü meydana gelmiştir.

Arapça ile akraba olan dillerde de ilah kelimesi benzer şekillerde seslendirilir; İbranice Tanrı anlamına gelen **Eloah/ Elohim, Keldanice Alaha, Aramice Elaha, Süryanice Alaha, Aloho** gibi…

Aslında çoğunluk isim ve kelimelerin bir etimolojik kökeni vardır. Allah'ın etimolojik kökeninin tartışmalı olduğu gibi Yahudilikte Tanrı yerine kullanılan Elohim'in etimolojik kökeni de tartışmalıdır. İngiliz

Arkeolojist, araştırmacı yazar, Godfrey Higgins (1772-1833) klasik eseri Anacalypsis'de Yahudi'lerin Tanrı anlamına kullandıklan Elohim kelimesinin etimolojik kökenlerini bulmaya çalışır. Elohim'in daha önceki orijinal telafuzunun aracı, uzlaştıncı, korumaya aracı olan anlamında Aleim (çoğulu Alim) olduğunu bunun İbrani dilinde sonradan Elohim diye teleafuz edildiğini belirtir.

Elah Allah deyimine çok yakın bir ifadedir. Aramicenin Süriye ve bölgesinde kullanılan Süryanice lehçesinda Tanrı yerine kullanılan **Alaha, Aloho** Arapça Allah kelimesinin oluşumunda diğer büyük etkisi olan kelime kökenlerinden biridir. Allah sözcük olarak aslı, Süryanice "Aloho" dan geldiği öne sürülür. Süryanice'de şöyle bir deyim vardır: Nhayloğ Aloho (Allah Güç versin). Büyük İslam tefsircisi Razi'ye göre de Allah Arapça değildir. İbranice veya Süryanice'dir.

Bütün bu Tanrıyı çağrıştıran **El, İl, Lila, Lilu, Eli, Eloi, Ellil, Enlil, El-İlah, El-Lah, Ellah, Eloah** vb. gibi isimler çeşidi Mezopotomya dillerinde aşağı yukarı bir ilahi gücü çağrıştırıyordu. Arapça Tanrı anlamına gelen İlah'ın Aramice kökeni Elah, İbranice Eloah'tır. El'den türemiş birbirine benzer sayısız isim vardır. Korkulan bir ataerkil Tanrı olan El ve bu isme yakın Tanrı adlan olan: Elohim, Elyon, Al, Eloah, Elah gibi adlar genellikle Tanrı'nın güçlü, büyük, yüce, korkulan niteliklerine odaklanır.

Tevrat'ta çoğunlukla **İbranicede Tanrı anlamına gelen Elohim kullanılır** (2500 civan). El'de yine Tevrat'ta Tanrı anlamında kullanılır. Elohim kelimesinin daha önce çoğul olarak kullanılan Eloah'ın kelimesinin tekili olduğu öne sürülür. İbranicede genelde 'im ' ile biten kelimeler çoğul olarak kullanılır. Eloh-im kelimesi genelde tekil değil çoğul anlamda kullanılır. Fakat İbrani-Yahudi tanrısını belirtirken tekil anlam alır. Diğer Tanrıları belirtirken çoğul anlam alıyor diye düşünmemiz gerekiyor.

Tevratta **El, Elohim, Elyon, Adonay** (İbranice; din/dün), isimleri Tanrı'nın en yüce olma özelliğini vurgular. Elyon kelimesi İbranice yukarıya gitmek anlamındaki Allah kelimesinden gelir. El Arapçada İl olmuş El İlah, İlah muhtemelen Allah'a kadar giden bir evrim geçirmişti.

Bizim Babil olarak adlandırdığımız medeniyet aslında Bab-El'dir. Asurcada Bab kapı demektir El de Tanrı demek olduğuma göre Babil (Babel) Tanrının kapısı anlamındadır. Bizim Osmanlıda kullandığımız Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde Sadrazamlık binasına ve daha geniş anlamıyla da Osmanlı hükümetine verilen isim olan Bab-ı Ali (Babıali) binlerce yıllık süreç içinde Babil'in evrimleşerek dilimize girmesinin sonucudur. Bab Arapça'ya da kapı olarak geçmiş Farsça yüce, ulu anlamına gelen Ali ile birleşerek Bab-ı Ali olmuştur.

Ali ismi Allah'ın 99 isminden biri olan 'El-Aliyy' isminden alınmıştır: "Gerçekten O, Aliyy'dir (Aliyyun-en yücedir), Hakim'dir" (Kuran; Şura, 51).

Sonuç olarak konuyu özetlersek; El-İl takısının kökenleri, evrimi üzerindeki tartışmalar günümüze kadar açık ve net bir sonuca ulaşmadan gelmiştir. Eloah veya diğer söylenişiyle Elohim kelimelerinin etimolojik kökeni tartışmalıdır. Bazı araştırmacılar Eloah kelimesinin Arapça'da Allah kelimesine dönüştüğünü ileri sürerler. Allah kelimesinin köken itibariyle Arapça Tanrı anlamına gelen 'İlah' dan türetilmiş olduğu bunun Arapça, İbranice, Aramice ailesinin bulunduğu Sami dinlerin ortak kullanımı olan El/İl den türetilmiş olduğu daha kabul edilebilir bir görüştür.

Pagan baş Tanrısı ölümsüz El'in isminin geçirdiği linguistik değişmelerin Hem Yahudilere hem Müslümanların hem de diğer birçok dinin Tanrı isimlerinin oluşumunda katkıda bulunmuş olacağı ihtimali kesinlikle göz ardı edilmemelidir. Bütün dinler bir önceki dinlerin inanç, dil, kültür, yaşam, dünya görüşü gibi birçok öğelerinden beslenerek gelişmişlerdir. Aramca-Süryanice konuşan Hz.

İsa da Tanrıya Eli diyordu. Aramca ifadeyle Hz. İsa son nefesinde şöyle diyordu; **“Eli, Eli, lama şevaktani”** Yani, **‘Tanrım, Tanrım beni neden terk ettin?”.**

Sh: 45-49

Kaynak: İsmail TOKALAK, Yahudiliğin Kökenleri Ve Küresel Gücü, Ataç Yayınları Baskı Tarihi: Mayıs 2014, İstanbul